ובי תימא ביושב ומצפה מאי למימרא. פירוש לי אמרת בשלמא דלא מיירי ביושב ומצפה אלא קתמא כדקתני א"ש דמשמע דאשמועינן דחולין לא בעו כוונה אבל לי איכא למידחי דאיירי ביושב ומצפה מאי למימרא דליכא למימר דאתא לאשמועינן דבעו כוונה דהא לא משמע מיניה דאיירי ביושב ומצפה דקתמא קתני ועכל דמשמע טפי בלא יושב ומצפה (ב) והכי"ך פירש מאי למימרא דליכא למימר דאתא לאשמועינן דבעו כוונה דהא קתני טהורה משמע דקולא אתא לאשמועינן: **גזירה משום חרדלית של גשמים.** פירש בקונטרס ואין טובלין בחרדלית משום דתנן (טהרות פ"ח מ"ט) הנגוע והקטפרס אין חיבור ואין כאן מ' סאה במקום אחד אע"פ שיש הרבה למעלה ולמטה ובמשנה פירש כן דאפילו יש כמה סאין בגאותו מדרון אסור לטבול בו (ג) דמקום אינו מטהר בזוחלין כדמפיש בפ"כ אך מעין ומבור וגו' אי מה מעין מטהר בזוחלין אף מקוה כו' ת"ל אך מעין ומבור מעין מטהר בזוחלין ומקוה בגאגאות ובקונטרס הביאה פרק במה אשה (שבת דף סה: ד"ה וסבר):

דתנן מטבילין בראשין. קשה מימה לפי משנה היא מה צריך לאשמועינן תרי זימני דמטבילין בראשין ושמא הוא דמטבילין בראשין מיירי מדאורייתא דומיא דאין מטבילין בכיפין דהוי מדאורייתא ובהיא דגל שנתלש אשמועינן דאפילו מדרבנן לא גזרינן: **ופירות הרי הן בכי יותן.** פייס לאחר שהעלה דכל זמן שהן מחוברין במים לא מיתכשרי כדתנן במסכת מכשירין (פ"ד מ"ו) הלה שהיתה מדיחה לגון במערה טהור העלתהו כל שהוא טמא פירוש אלא הוכשרו (ד) והא דאמר ר"ק דפסחים (דף טז.) דאיכא תרי קראי לענין הכשר חד בתלושין וחד במחוברין ואריכי היינו כשנפלו במחוברין מבטבשרי לאחר שהעלה ואע"פ שאם הם תלושין מכל מקום אצטריך משום דבתחלת דיבוקן היו במים מחוברים: **הוא** סבר דיחויי קא מדחי ליה נפק דק **ואשכח דתניא כו'.** וא"ת אמאי סבר דמדחי ליה והלא כבר זה דקדק רב המנונא דקתני ידיו טהורות ומה מדקדק יותר מבריתא זו וי"ל דיש חילוק בין טבילת כל גופו לנטילת ידיים דטבילת גופו חמיא טפי וכן צריך לומר בסמוך דפריך מסתם משנה לר' יוחנן ומשני דשחיטה אפילו ר' יוחנן מודה ואכתי תקשי ליה משנה דמסכת מכשירין (פ"ד מ"ז) אלא טבילת ידיים אמאי: **נהי דלא בעינן כוונה לזביחה.** פירוש להתירה בזביחה זו לחתיכת מיהא בעינן פירוש לחתיכת קימנים כדפרישית[ט]:

לחקר: אמר רבא [ה]**שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה לדברי הכל פסולה**

נשחטה

וכלים דומיא דאדם מה אדם [ו]**דבעינן כוונה** אף כלים נמי דקא מכוין להו אדם וכי תימא ביושב ומצפה מאי למימרא מהו דתימא ליגזר משום חרדלית של גשמים אי נמי ליגזר ראשין אטו כיפין קמ"ל דלא גזרינן ומנא תימרא דלא מטבלינן בכיפין [ז]א דתנן [ז]מטבילין בראשין ואין מטבילין בכיפין שאין מטבילין באויר אלא חולין דלא בעי כוונה מיהא מגלן דתנן [ז]בפירות שנפלו לתוך אמת המים ופשט מי שידיו טמאות ונטלן ידיו טהורות ופירות אינן בכי יותן ואם בשביל שיודחו ידיו טהורות[ח] ופירות בכי יותן איתיביה רבא לרב נחמן [ט]בטבל לחולין והוחזק לחולין אסור למעשר הוחזק אין לא הוחזק לא הכי קאמר אע"פ שהוחזק לחולין אסור למעשר איתיביה [ט]בטבל ולא הוחזק כאילו לא טבל מאי לאו כאילו לא טבל כלל לא כאילו לא טבל למעשר אבל טבל לחולין הוא סבר דיחויי קא מדחי ליה נפק דק ואשכח דתניא [ה]בטבל ולא הוחזק מותר לחולין ואסור למעשר אמר ליה אביי לרב יוסף לימא תיהוי תיובתא דרבי יוחנן מהא א"ל רבי יוחנן הוא דאמר כרבי יונתן בן יוסף דתניא רבי יונתן בן יוסף אומר [ו]וכובס מה ת"ל שנית מקיש תכבוסת שניה לתכבוסת ראשונה מה תכבוסת ראשונה לדעת אף תכבוסת שניה לדעת אי מה להלן בעינן דעת כהן אף כאן בעינן דעת כהן ת"ל [ו]וטהר מכל מקום מתקיף לה רב שימי בר אשי ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן [ח]הלכה כסתם משנה ותנן נפלה סכין ושחטה אע"פ ששחטה כדרכה פסולה והוינן בה טעמא דנפלה הא הפילה הוא כשרה ואע"ג דלא מיכוין [ט]ואמרינן מאן תנא דלא בעי כוונה לשחיטה [ח] אמר רבא רבי נתן היא בשחיטה אפילו רבי יונתן בן יוסף[ט] מדגלי רחמנא [ט]מתעסק בקדשים פסול מכלל דחולין לא בעינן כוונה ורבנן נהי דלא בעינן כוונה לזביחה לחתיכה בעינן אמר רבא בהא זכנהו רבי נתן לרבנן מי כתיב ותחתכ[2] וובחת כתיב אי בעינן כוונה לחתיכה אפילו לזביחה נמי ליבעי אי לא בעינן כוונה לזביחה לחתיכה נמי לא ליבעי היכי דמי נדה שנאנסה וטבלה אילימא דאנסה חבירתה ואטבלה כוונה דחברתה כוונה מעלייתא היא ועוד בתרומה נמי אכלה [ט]דתנן [י]החרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה אם יש להן פקחות מתקנות אותן אוכלות בתרומה א"ר פפא [יא]לר' נתן שנפלה מן הגשר ולרבנן שירדה

ה"ג **וכלים דומיא דאדם מה אדם דבר כוונה הוא.** אף כלים דקמיכוין להו אדם: **חרדלית של גשמים.** זרע גשמים המקלח מן ההר בכח ואין טובלין בו [ו]דהנגוף והקטפרס אינו חיבור[ט] ולא הוו מקוה דאדנעיש סאה שהרי אין מ' סאה במקום אחד ואף על פי שיש הרבה למטה ולמעלה הא קתני אינו חיבור. חרדלית היינו קטפרס מדרון ורב האי גאון גריס[ט] הרדלית שבאין מדליו של הר: **גגור ראשין אטו כיפין.** דתנן מטבילין כלים ברשה הגל הנתלש מן היס והלך למרחוק ובא לאחר ככה אדם מתח ראשו ומקבלו דהוי טבילה זו במחובר לקרקע: **ואין מטבילין[ז] בכיפין.** שלא יזרוק כלים בכיפה הגל דהיינו בשמעינתו שהוא עשוי כיפה וטעמא דמדפרש מפני שהיא טבילת אויר ואין מטבילין באויר: **קמ"ל דלא גזרינן.** לשון קושיא הוא ולא בעינן כוונה לחולין מגלן: **ידיו עסורות.** לא בעינן כוונה לחולין: **אינן בכי יותן.** לא אחשבה להך נפילה: **ואם בשביל שיודחו ידיו.** נתכוין ליטול את הפירות מן המים: **קמ"ל דלא גזרינן.** כ"ש שנתכוין: **ופירות הרי הן בכי יותן.** ומקבלין טומאה מכאן ואילך דאחשבה להך נפילה פירות ליטול ידיו בהגבהתן והוה ליה משקה שסופו לרצון ותנן (מכשירין פ"ו מ"ב) כל משקה שסופו לרצון אע"פ שאין תחלתו לרצון מכשיר: **לחולין.** לאכול חולין. הוחזק נתכוין בשעת טבילה לכך: **הכי קאמר.** לעולם חולין לא בעו כוונה והאי דתנא דהו הוחזק דאיכוין לטבילת טהרה לא הויא כוונת חולין כוונה למעשר: **רבי יוחנן.** דאמר לעיל [ע"ב] אף לביתה לא טהרה: נגעי בגדים כתיב בהו ב' כבוסים[ט] תכבוסת ראשונה וכבסו את אשר בו הנגע והסגירו וגו' לראות אם יפשה את העמוד או יכהה וכיבוס שני לאחר הסגר שאחר כיבוס ראשון[ג] והנגד את השני את הערב את כל כלי העור אשר תכבס בראשונה קודם הסגר וסר מהם הנגע בימי הסגר וכובס שנית לשם טבילה וטהר: **מה ת"ל שנית.** פשיטא דשנית הוא: **מקיש תכבוסת שנייה.** שהיא לשם טבילת טהרה: **לתכבוסת ראשונה.** שהיא להסגיר: **מה ראשונה לדעת.** אדם דכתיב[ט] ולוה הכהן וכבסו: **אף שניה לדעת.** ולא שיפול במים מתליו: **מי א"ר יוחנן.** דחולין בעי כוונה: **מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים.** שוחט קדשים שלא בכוונה דפסולין דכתיב[ט] לרצונכם תזבחו בפ"ק (לעיל יב.): **ורבנן.** דאמר לעיל ומכמיס פוסלין: **וכנהו.** נתמן כלומר בזאת גרלית דבריו מדבריהם: **מתקיעוס.** בודקות אותן בשעת הסגר ומטמאין אותן בשעת טבילתן: **ורבי יוחנן.** דאמר לא בעינן כוונה אפילו לתחיכה והכא קאמר רב אליבי' דמיתא לי' כהך נפילה שבא שנפלה מן הגשר שלא נתכוונה אפילו לרחוץ ור' יוחנן לא מדמי טבילה לשחיטה דקדשים וכוסס שנית ובשחיטה קרא קדשים להכשיר כדאמרינן מדגלי רחמנא מתעסק כו': **ורבנן.** דבעו מיהא כוונה לתחיכה ולכוותה בטבילה מכשר רב אליבי' [יב]ולא לטבול ונפלה כולה לתוך המים: **שחט.** פרה אדומה: **ושחט** [יג]**אחרת עמה.** חולין שנתכוין לה: **דברי הכל.** פרה פסולה מחמת מלאכה האחרת ובהמה כשרה: ה"ג **שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה דברי הכל פסולה נשחטה בהמה אחרת עמה לר' נתן פרה פסולה בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה: נשחטה**

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ע מהל' מקוואות הל"י"ח ועיין בכ"מ שם. עשין רמ"ח טוש"ע יו"ד סי' לא סעיף ה:

נט ב מיי' פי"ב מהל' טומאת אוכלין הל"י"א שם. עשין רמז:

ס ג מיי' פי"ג מהל' שאר אבות הטומאות הל"י"ב:

סא ד מיי' שם ופ"א מהל' מקוואות הל"ח ופי"ח הל"י"ב:

סב ה מיי' פי"ג מהל' שאר אבות הטומאות הל"י"ב:

סג ו מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הל"י"ז ופ"ז מהל' תרומות הל"ה ופ"ד מהלכות טומאת משכב ומושב ה"ט) טוש"ע יו"ד סימן קכ"ו סעיף ח:

סד ז מיי' פ"ח מהל' מקוואות הל"ח שם. עשין רמח טוש"ע יו"ד סימן קכ"ח סעי' מח:

סה ח מיי' פ"ד מהל' פרה הל"י"ז (וע"ש):

שיטה מקובצת

[ט] ואין טובלין בו כדתנן הנגוף והקטפרס: [כ] ואין מטבילין כלים בכיפין שלא יזרוק; [ג] שאחר כבוס ראשון כתי' והבגד: [ד] אליבייהו כשירדה להקר שנתכוונו לרחיצה ולא לטבול: [ה] ושחט בהמת חולין אחרת עמה שנתכוין לה: [ו] והא דאמרי' פ"ק דפסחים דאיכא וכו'. נ"ב עי' רש"י לעיל דף טז ע"א:

רבינו גרשום

אטו כיפין כלומר ראשין גלים שמחוברין לנהר דהן בני טבילה אבל ליגזר ראשין אטו גלים שתלושין מנהר ונעשים כביפה שכשם שבכיפין לא מטבלינן כך בראשין דלא ליטבלו קמ"ל דלא גזרינן: אלא חולין דלא בעו כוונה מגלן מהא. פירות שנפלו לתוך אמת כו' כלומר דקא חזינן (הכא) שפשט (מעל) מי שידיו טמאות ונטלן ידיו טהור' אע"ג דלא קא מכוין לשום טבילת ידיו: ופירות אינן בכי יותן דבעינן לדעת והני נפלו שלא לדעת ואין נטמאין לפי שהכשירן לאו חשוב הכשר: ואם בשביל שיודחו. הפירות הרי היא בכי יותן דלדעת הן וחשוב הכשר. הוחזק אין לא הוחזק אלא כו' כלומר אלמא בעינן [כוונה] לטבול קשיא לרב דאמר לא בעינן כונה לחולין. הכי קאמר אע"פ שהוחזק לחולין כו' כלומר ולעולם לא בעינן כונה: לימא תיהוי תיובתיה דר' יוחנן כלומר דאמר לחולין בעינן כונה. מה תכבוסת ראשונה לדעת כו' דבתכבוסת ראשונה כתיב הבגד או השתי או הערב או כל כלי הער אשר תכבס דמשמע אשר תכבס לדעת ובתכבוסת שניה כתיב וכובס שנית וטהר דמשמע וכובס מכל מקום אפי' שלא לדעת

ועכשיו מקשינן לתכבוסת ראשונה דבעינן לדעת אף תכבוסת שניה בעינן לדעת. מי אמר ר' יוחנן כו' כלומר דבעינן כונה לחולין. והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נפלה סכין וכו' כלומר והא הכא חזינן דלא בעינן כונה לחולין: מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים דכתיב לרצונכם תזבחו לדעתכם זבוחו: ורבנן נהי דלא בעינן כונה לזביחה כו' כלומר רבנן בני מחלקותו דר' נתן דפוסלין היכא דזרק סכין לנעצה בכותל והלכה ושחטה כדרכה נהי דלא בעינן כונה לזביחה לחתיכה בעינן והכא לא איכון לשום חתיכה אלא לנועצה: כונה דחברתה כונה מעלייתא היא ובתרומה נמי אכלה כלומר לרב. אמר רב פפא לר' נתן שנפלה מן הגשר כלומר לר' נתן דלא בעי כונה לחולין אפי' לשום חתיכה דאפי' לא נתכוון אלא לנועצה שחיטתה כשרה. הכא נמי אפי' לא נתכוונה לשום רחיצה אלא שנפלה מן הגשר טבילתה לבילה לענין תשמיש המטה אצל בעלה דבעלה חולין. לרבנן דבעו כולה לשום חתיכה לענין שחיטה הכא נמי בעינן דנתכוונה להקר אע"פ שלא נתכוונה לטבילה מותרת אצל בעלה. אמר רבא שחט פרה ונשחטה בהמה אחרת כו' כלומר כתיב ושחט אותה לבדה ולא ישחוט אחרת עמה ולא יעשה שום מלאכה עמה משחיטתה ועד שרפתה ועכשיו שחט פרה ובדרך שחיטת פרה נשחטה בהמה עמה בלא כונה לר' נתן דאמר לא בעינן כונה לשחיטה בהמה כשרה (בהמה כשרה) פרה פסולה דכיון דבהמה כשרה חשיבא מלאכה ופרה פסולה שפסל אותה מלאכה: לרבנן דאמרי

מסורת הש"ס

ג) מ"ש דבר, ב) נ"ל דתמיא וכ"ש בתגיגה, ג) תגיגה יט. [ופוסקת דמקוואות פ"ד ה"ג], ד) תגיגה יט. מכשירין פ"ד משנה ז, ה) נסה ופס פיתם שיוחמו ידיו ידיו טהורות], ו) תגיגה יח:, ז) [תגיגה שם], ח) [שבת מו. ופס נמנון], ט) [לעיל יב:], י) [בפ"ק עוקר: מוהם], כ) [לעיל יב. זבחים מז. מנחות קי.], ל) נדה יג:, מ) [טהרות פ"ח מ"ט], נ) [מקוואות פ"ה מ"ו], ס) [ויקרא יג], ע) [ויקרא יט], פ) [כל זה פירש"י בתגיגה יט.], צ) [לעיל ע"א ד"ה ואלן].

תורה אור השלם

1. וְהַבֶּגֶד אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכָּבֵס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכُבַּס שֵׁנִית וְטָהֵר:
ויקרא יג נח
2. כִּי יַרְחִק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ:
דברים יב כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר רבא רבי נתן: (ב) תוס' ד"ה וכי מימא וכו' והרי"ח פירש:

מוסף רש"י

חרדלית של גשמים. שטוטפת ויורדת ממקום גבוה ויש בה מרכבים שלה והטובל בה לא עלתה לו עכילה משום דמקום קטפרס הוא מקום זקוף ויותר מדי ומ' סאה שני אינם במקום אחד ותנן הנגוע והקטפרס אינו מיכון, ואף אם אינו קטפרס נמי אין טובלין בו, כפי שאין מי גשמים מטהרים דרך זחילתן עד שיהו נקוין דרך אשבורן, דתניא בתו"כ אי מה מעין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין, מ"ל אך מעין ומבור מקוה מים יהיה טהור, המעין מטהר בזוחלין והמקוה באשבורן, וריבוי הא' גרים הרבלית (חגיגה יט.). ראשון. אחד מלאתי הגל כשהוא מגיע ולתך, אטו כיפין. אחמצעיתו של גל שעומד בחוץ כמין כיפה, ואם תשיבו כלים למעלה והטובלין בכיפה אינם עכילה כדמפרש ואזל (שם). שאין מטבילין באויר. שלא אמרה תורה מקוה של אויר לעכילה (שם). ידיו טהורות. אע"פ שלא נתכוין (שם). ופירות אינן בכי יותן. דבעינן גבי הכשר יותן דומיא דכי יתן דמיתא ליה (שם). **ואם בשביל שיודחו ידיו.** נתכוין ליטול פירות, הרי הוא בכי יותן ומקבלין טומאה מעכשיו, וכיון דנתכוין להליח ידיו גלי דעתיה דיותא לי' כהך נפילה שבא שנפלה מן הגשר שלא נתכוונה אפילו לרחוץ ור' יוחנן לא מדמי טבילה לשחיטה דקדשים וכוסס שנית ובשחיטה קרא קדשים להכשיר כדאמרינן מדגלי רחמנא מתעסק כו': **ורבנן.** דבעו מיהא כוונה לתחיכה ולכוותה בטבילה מכשר רב אליבי' [יב]ולא לטבול ונפלה כולה לתוך המים: **שחט.** פרה אדומה: **ושחט** [יג]**אחרת עמה.** חולין שנתכוין לה: **דברי הכל.** פרה פסולה מחמת מלאכה האחרת ובהמה כשרה: ה"ג **שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה דברי הכל פסולה נשחטה בהמה אחרת עמה לר' נתן פרה פסולה בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה: נשחטה**

ה"ג **וכלים דומיא דאדם מה אדם דבר כוונה הוא.** אף כלים דקמיכוין להו אדם: **חרדלית של גשמים.** זרע גשמים המקלח מן ההר בכח ואין טובלין בו [ו]דהנגוף והקטפרס אינו חיבור[ט] ולא הוו מקוה דאדנעיש סאה שהרי אין מ' סאה במקום אחד ואף על פי שיש הרבה למטה ולמעלה הא קתני אינו חיבור. חרדלית היינו קטפרס מדרון ורב האי גאון גריס[ט] הרדלית שבאין מדליו של הר: **גגור ראשין אטו כיפין.** דתנן מטבילין כלים ברשה הגל הנתלש מן היס והלך למרחוק ובא לאחר ככה אדם מתח ראשו ומקבלו דהוי טבילה זו במחובר לקרקע: **ואין מטבילין[ז] בכיפין.** שלא יזרוק כלים בכיפה הגל דהיינו בשמעינתו שהוא עשוי כיפה וטעמא דמדפרש מפני שהיא טבילת אויר ואין מטבילין באויר: **קמ"ל דלא גזרינן.** לשון קושיא הוא ולא בעינן כוונה לחולין מגלן: **ידיו עסורות.** לא בעינן כוונה לחולין: **אינן בכי יותן.** לא אחשבה להך נפילה: **ואם בשביל שיודחו ידיו.** נתכוין ליטול את הפירות מן המים: **קמ"ל דלא גזרינן.** כ"ש שנתכוין: **ופירות הרי הן בכי יותן.** ומקבלין טומאה מכאן ואילך דאחשבה להך נפילה פירות ליטול ידיו בהגבהתן והוה ליה משקה שסופו לרצון ותנן (מכשירין פ"ו מ"ב) כל משקה שסופו לרצון אע"פ שאין תחלתו לרצון מכשיר: **לחולין.** לאכול חולין. הוחזק נתכוין בשעת טבילה לכך: **הכי קאמר.** לעולם חולין לא בעו כוונה והאי דתנא דהו הוחזק דאיכוין לטבילת טהרה לא הויא כוונת חולין כוונה למעשר: **רבי יוחנן.** דאמר לעיל [ע"ב] אף לביתה לא טהרה: נגעי בגדים כתיב בהו ב' כבוסים[ט] תכבוסת ראשונה וכבסו את אשר בו הנגע והסגירו וגו' לראות אם יפשה את העמוד או יכהה וכיבוס שני לאחר הסגר שאחר כיבוס ראשון[ג] והנגד את השני את הערב את כל כלי העור אשר תכבס בראשונה קודם הסגר וסר מהם הנגע בימי הסגר וכובס שנית לשם טבילת טהרה: **מה ת"ל שנית.** פשיטא דשנית הוא: **מקיש תכבוסת שנייה.** שהיא לשם טבילת טהרה: **לתכבוסת ראשונה.** שהיא להסגיר: **מה ראשונה לדעת.** אדם דכתיב[ט] ולוה הכהן וכבסו: **אף שניה לדעת.** ולא שיפול במים מתליו: **מי א"ר יוחנן.** דחולין בעי כוונה: **מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים.** שוחט קדשים שלא בכוונה דפסולין דכתיב[ט] לרצונכם תזבחו לדעתכם זבוחו בפ"ק (לעיל יב.): **ורבנן.** דאמר לעיל ומכמיס פוסלין: **וכנהו.** נתמן כלומר בזאת גרלית דבריו מדבריהם: **מתקיעוס.** בודקות אותן בשעת הסגר ומטמאין אותן בשעת טבילתן: **ורבי יוחנן.** דאמר לא בעינן כונה אפילו לתחיכה הכא קאמר רב אליבי' דמיתא לי' כהך נפילה שבא שנפלה מן הגשר שלא נתכוונה אפילו לרחוץ ור' יוחנן לא מדמי טבילה לשחיטה דקדשים וכוסס שנית ובשחיטה קרא קדשים להכשיר כדאמרינן מדגלי רחמנא מתעסק כו': **ורבנן.** דבעו מיהא כוונה לתחיכה ולכוותה בטבילה מכשר רב אליבי' [יב]ולא לטבול ונפלה כולה לתוך המים: **שחט.** פרה אדומה: **ושחט** [יג]**אחרת עמה.** חולין שנתכוין לה: **דברי הכל.** פרה פסולה מחמת מלאכה האחרת ובהמה כשרה: ה"ג **שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה דברי הכל פסולה נשחטה בהמה אחרת עמה לר' נתן פרה פסולה בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה: נשחטה**

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

נשחטה בהמה אחרת עמה לרבנן פרה בשרה. ומה תאמר ואותה ולא אותה וחבירתה לרבנן למה לי אי לשחוט בהמה אחרת עמה תיפוק ליה מטעם מלאכה כמו חתך דלעת עמה ויש לומר דאיצטריך לשחוט שתי פרות ותמכוין לשחוט דמשום מלאכה אחרת לא מפסלו כיון דשחיטן לשם פרה: **אבל פרה דחולין אימא לא קמ"ל.** ות"ת דאמר בריש זבחים (דף ז.) (ה) שחט אחת על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה לכתיב וכפר עליו ולא על חבירו חבירו דומיא דידיה שמחוייב חטאת כמותו והכא נמי נימא אותה ולא אותה וחבירתה דומיא דידיה ויש לומר דהתם וכפר עליו משמע עליו מכפר ולא על חבירו מכפר על שמחוייב חטאת כזה דשייכא ביה כפרה זו:

ושמואל אמר אף בהמה לעוף.

ר"ח פסק כשמואל ורבי יוחנן דאמרי בהמה לעוף ובקונטרס פסק לחומרא כרב דאמר עוף לעוף דקיימי אמוראי דמערבא כוותיה דאמרי דקה לדקה וגסה לגסה וכ"ש עוף לעוף דיותר חלוק עוף מבהמה ממה שחלוקין דקה מגסה וגם בה"ג פסק גסה לגסה ודקה לדקה ועוף לעוף: **כדי ביקור טבח חכם.** ובסכין הראוייה לאותה בהמה חוץ לגואר כמלא גואר: **ורמינהי אלו טרפות בבהמה פסוקת הגרגרת.** ות"ת נהי דגבלה הויא מ"מ לא פקע מינה איסור טרפות ומייב אף משום טריפות דכמשמע בשמעתין דמסוכנת (לקמן לח.) והא דאמר בפרק חטאת העוף (זבחים דף סט:) יצא עוף טמא שאין במינו טרפה לא משום דלא שייכא ביה שחיטה ואפילו נשחטה הויא נבלה ופקע מינה איסור טרפה כי אתא איסור נבלה אגא פירוש שאין במינו טרפה היינו טרפה לחודיה אף כי נשחט נקי אף משום נבלה וי"ל דסכי פריך דאי איתא דלא מהניא ביה שחיטה והויא ליה נבלה לא הוה ליה למיתני אלו טרפות אגא הוה ליה למיתני ואלו נבלות שהוא עיקר האיסור ואם תאמר דנקט איסור טרפה לאשמועינן שאם חתך כזית בשר מחיים דלקי אף משום טרפה ויש לומר דמתניתין דאלו טרפות משמע ליה לאחר שחיטה מדקתני סיפא כל שאין כמוה חיה ולא קתני כל שאין חיה: וליתסוב

נשחטה בהמה אחרת עמה לרבנן פרה בשרה כשרה פסולה בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה פשיטא נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן איצטריכא ליה סד"א [1]ושחט אותה אמר רחמנא ולא אותה וחבירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות בהדי הדדי אבל בהמה דחולין אימא לא קמ"ל [2]חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה [3]נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה: **מתני'** נפלה סכין והגביהה נפלו כליו והגביהן השחיז את הסכין ועף בא חבירו ושחט [4]אם שהה כדי שחיטה פסולה [5]רבי שמעון אומר אם שהה כדי ביקור: **גמ'** מאי כדי שחיטה אמר רב כדי שחיטת בהמה אחרת אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף או דלמא אף בהמה לעוף אמר להו לא הוה בדיהנא ביה בחביבי דאשיילה אתמר אמר רב [6]כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף ושמואל אמר אפילו בהמה לעוף וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו בהמה לעוף רבי [7]חנניא אמר כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט יביא אפילו מעלמא [8]נתת דבריך לשיעורין אמר רב פפא עומדת להטיל איכא בינייהו אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא [9]כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט דקה לדקה וגסה לגסה אמר רבא [10]השוחט בסכין רעה אפילו כל היום כולו כשרה בעי רבא שהיות מהו [11]שיצטרפו ותפשוט לה מדידיה התם בדלא שהה בעי רב הונא בריה דרב נתן [12]שהה במיעוט סימנים מהו תיקו: ר"ש אומר אם שהה [כדי ביקור]: מאי כדי ביקור [13]אמר רבי יוחנן כדי ביקרו של חכם אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא כדי ביקור טבח חכם: **מתני'** שחט את הוושט ופסק את הגרגרת או פסק את הגרגרת [14]ואח"כ שחט את הוושט או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה [15]או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקן רבי ישבב אומר נבלה ר"ע אומר טרפה כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע [16]כל שנפסלה בשחיטתה נבלה כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טרפה והודה לו רבי עקיבא: **גמ'** שחט את הוושט וכו' והודה לו רבי עקיבא ורמינהי [17]אלו טרפות בבהמה נקובת

[1] נשחטה בהמה אחרת עמה לרבי נתן פרה פסולה בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה בהמה פסולה פשיטא נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן איצטריכא ליה סד"א ושחט אותה אמר רחמנא ולא אותה וחבירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות בהדי הדדי אבל בהמה דחולין אימא לא קמ"ל חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה: **מתני'** נפלה סכין והגביהה נפלו כליו והגביהן השחיז את הסכין ועף בא חבירו ושחט אם שהה כדי שחיטה פסולה רבי שמעון אומר אם שהה כדי ביקור: **גמ'** מאי כדי שחיטה אמר רב כדי שחיטת בהמה אחרת אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף או דלמא אף בהמה לעוף אמר להו לא הוה בדיהנא ביה בחביבי דאשיילה אתמר אמר רב כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף ושמואל אמר אפילו בהמה לעוף וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו בהמה לעוף רבי חנניא אמר כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט יביא אפילו מעלמא נתת דבריך לשיעורין אמר רב פפא עומדת להטיל איכא בינייהו אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט דקה לדקה וגסה לגסה אמר רבא השוחט בסכין רעה אפילו כל היום כולו כשרה בעי רבא שהיות מהו שיצטרפו ותפשוט לה מדידיה התם בדלא שהה בעי רב הונא בריה דרב נתן שהה במיעוט סימנים מהו תיקו: ר"ש אומר אם שהה [כדי ביקור]: מאי כדי ביקור אמר רבי יוחנן כדי ביקרו של חכם אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא כדי ביקור טבח חכם: **מתני'** שחט את הוושט ופסק את הגרגרת או פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקן רבי ישבב אומר נבלה ר"ע אומר טרפה כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע כל שנפסלה בשחיטתה נבלה כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טרפה והודה לו רבי עקיבא: **גמ'** שחט את הוושט וכו' והודה לו רבי עקיבא ורמינהי אלו טרפות בבהמה נקובת

נקובת פניס עמי אשאלנו דבר זה. רב בר אמוה ובר אחתיה דרבי חייא הוה: **אף בהמה לעוף.** קולא היא שנתנו לעוף שיעור שחיטת בהמה לשמיינו: **לשיעורין.** פעמים שהיא רחוקה ופעמים קרובה: **עומדת.** כאן ומאוסרת הטלה לאכן: **איכא.** בין רבי חנינא לרבי יוחנן רבי יוחנן משער בשחיטה לחודה ורבי חנינא בעי הטלה ושחיטה: **דקה לדקה.** לשהיית בהמה דקה משערינן בכדי שחיטת בהמה דקה דכוותה. ואף על גב דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן[1] כיון דקיים ליה רבי יוסי בר רבי חנינא בשיטתיה דרב דאמר דקה לדקה וגסה לגסה ממילא שמעינן ועוף לעוף ועבדיינן לחומרא: **בסכין רעה.** שאין חידודה חותך יפה: **אפילו כל היום כולו.** מאריך ושוהה בשחיטה אחת: **כשרה.** הואיל וכל שעה הוא מוליך ומביא ולא הפסיק בשחיטתו: **שהיות מהו שיצטרפו.** הפסיק ג' ושלש פעמים בשחיטה אחת ושהה בין שלשתן כדי שיעור שלם: **מדידיה.** השוחט בסכין רעה אלמא לא מצטרפי דקא ס"ל [2]ואפילו הפסיק קאמר אגא שלא שהה בפעם אחת כשיעור: **התם בדלא שהה.** כלומר: **במיעוט סימנים.** שחט הרוב ושהה במיעוט האחרון וגמר שחיטתו: **מהו.** מי אמרינן כיון דעבד ליה רובא אתכשר או דלמא כיון דהדר וגמרה כולה חדא שחיטה היא: **תיקו.** ולחומרא. [3]ובמיעוט קמא אי דגרגרת לאו מידי עביד ולא שהייה היא ואי דוושט דנקובתו במשהו מיטרפא ממה נפשך דהא כיון דשהה אזיל ליה מעשה קמא והוה ליה נקב בעלמא וטרפה. ונראה דהשוחט רוב סימנין והשליך מידו והעוף שוהה למות אסור לחזור ולחתוך המיעוט בתורת שחיטה דמוטב שיהא על הלואר בסכין או יתמין עד שימות: **לדי ביקור חכם.** בדיקת סכין: **לשיעורין.** פעמים דחכם רחוק ופעמים קרוב: **טבח חכם.** שזה השוחט חכם הוא: **מתני' ופסק את הגרגרת.** היינו עיקור ובבהמה קאי: **אחת השני.** בין הסימנין לגואר: **ופסקו.** מלמטה למעלה: [4]**ישבב.** שם חכם וכן הוא בדברי הימים (א כד) גבי משמרות:

גמ'

[1] נשחטה בהמה אחרת עמה. בגא מתכוין: **לרבי נתן.** דמכשיר שחיטת חולין בגא כוונה בהמה כשרה ופלה פסולה ואע"ג דשגא בכוונה לא מקפ דעתיה ולא מיקרי מתעסק במלאכה אחרת הואיל ושחיטתו כשרה מיפסגא משום ושחט אותה ולא אותה וחבירתה:

[2] נחתכה דלעת עמה. בגא מתכוין: **לרבי נתן.** דמכשיר שחיטת חולין בגא כוונה בהמה כשרה ופלה פסולה ואע"ג דשגא בכוונה לא מקפ דעתיה ולא מיקרי מתעסק במלאכה אחרת הואיל ושחיטתו כשרה מיפסגא משום ושחט אותה ולא אותה וחבירתה:

[3] נחתכה דלעת עמה. בגא מתכוין: **לרבי נתן.** דמכשיר שחיטת חולין בגא כוונה בהמה כשרה ופלה פסולה ואע"ג דשגא בכוונה לא מקפ דעתיה ולא מיקרי מתעסק במלאכה אחרת הואיל ושחיטתו כשרה מיפסגא משום ושחט אותה ולא אותה וחבירתה:

[4] אם שהה כדי שחיטה. דהא שחיטת בהמת חולין לאו שחיטה היא ומשום מלאכה ליכא למיפסל דשגא במתכוין לא מיקרי עוסק במלאכה אחרת דטעמא דמלאכה אחרת משום דמקפ דעתיה מפרה הוא והיכא דלא איכוין למלאכה אחרת ליכא היסח הדעת והיכי אמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה משום שחיטת חבירתה נמי אע"ג דשחיטה שגא בכוונה שמה שחיטה הוה אמינא לא מפסול דושחט אותה ולא אותה וחבירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות אלומות מיהו כיון דעתכוין למלאכה אחרת מיפסגא משום היסח הדעת דגא גרעה מחתיכת דלעת: **חתך דלעת עמה דברי הכל פסולה.** דהא מלאכה היא: **נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה.** דשגא בכוונה לא מיקרי עוסק במלאכה ורישא לרבי נתן טעמא דזבחיב ושחט אותה ולא חבירתה עמה ושגא בכוונה נמי שמה שחיטה: **מתני' נפלה סכין והגביהה.** ושהה בהגבהה זו: **כליו.** בגדיו: **או שהשחיז אם הסכין.** קודם שחיטה: **ועף.** נתייגע וכשהתחיל לשחוט גא היה בו כח ופסק שחיטתו וגא חבירו ושחט: **כדי ביקור.** מפרש בגמרא: **גמ' מאי כדי שחיטה אמר רב כדי שחיטת בהמה אחרת.** ולא תימא כדי שיגמור שחיטתו ותו לא: **בהמה לבהמה ועוף לעוף.** כדי שחיטת בהמה אחרת משערין לשהיית שחיטת בהמה וכדי שחיטת עוף אחר משערינן לשהיית שחיטת עוף: **או דילמא אפילו.** בכדי שחיטת בהמה משערינן לשהיית שחיטת העוף דהיינו קולא: **אמר להו לא הוה בדיהנא בחביבי דאשיילה.** לא היתה דעתי נקפ בדודי רבי חייא כשלמדתי הלכה זו ולא היה בסבר

[1] כרבי יוחנן. עין מה שכתבתי בזה בחידושי אגדות מסכת חולין דף ז. ד"ה ר' יוחנן אומר אם שחט אחת על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה לכתיב וכפר עליו ולא על חבירו חבירו דומיא דידיה שמחוייב חטאת כמותו והכא נמי נימא אותה ולא אותה וחבירתה דומיא דידיה ויש לומר דהתם וכפר עליו משמע עליו מכפר ולא על חבירו מכפר על שמחוייב חטאת כזה דשייכא ביה כפרה זו:

[2] ואפילו הפסיק קאמר אגא שלא שהה בפעם אחת כשיעור: **התם בדלא שהה.** כלומר: **במיעוט סימנים.** שחט הרוב ושהה במיעוט האחרון וגמר שחיטתו: **מהו.** מי אמרינן כיון דעבד ליה רובא אתכשר או דלמא כיון דהדר וגמרה כולה חדא שחיטה היא:

[3] ובמיעוט קמא אי דגרגרת לאו מידי עביד ולא שהייה היא ואי דוושט דנקובתו במשהו מיטרפא ממה נפשך דהא כיון דשהה אזיל ליה מעשה קמא והוה ליה נקב בעלמא וטרפה. ונראה דהשוחט רוב סימנין והשליך מידו והעוף שוהה למות אסור לחזור ולחתוך המיעוט בתורת שחיטה דמוטב שיהא על הלואר בסכין או יתמין עד שימות: **לדי ביקור חכם.** בדיקת סכין: **לשיעורין.** פעמים דחכם רחוק ופעמים קרוב: **טבח חכם.** שזה השוחט חכם הוא: **מתני' ופסק את הגרגרת.** היינו עיקור ובבהמה קאי: **אחת השני.** בין הסימנין לגואר: **ופסקו.** מלמטה למעלה: [4]**ישבב.** שם חכם וכן הוא בדברי הימים (א כד) גבי משמרות:

מסורת הש"ס

(ה) לעיל ט., ג) [צ"ל חגיגה], ג) [לעיל ט., וש"נ], ד) [עיין תוס' לעיל ל: ד"ה התולד], ה) לעיל ט., ו) [עיין בריש"ף וכרא"ש ומעתה שבמשניות דלא נרסי ראמ"ש במתניתין ועיין רש"ף], ז) [לעיל ל:], ח) לקמן מב., ט) [פסחים ד.], י) [ביצה ד.].

תורה אור השלם

1. וּנְתַתָּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו:
במדבר יט ג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אבל וכו' בריש זבחים חטאת ששחט' על מי כל"ל ותיכא אחת נמחק:

מוסף רש"י

נפלה סכין והגביהה. כגון שתפס סכין וזיכך והתחיל לשחוט ומתך בסימנין וקודם שיגלים השחיטה נפלה סכין מידו (הפרדס עמ' קלה). **אם שהה כדי ביקור.** וטוא שיעור שהייה (לעיל ט.). שהה במיעוט סימנים מהו תיקו. ולכ מיקו לאיסורא לחומרא, פי' אותו מגא שיעור שם בין תלי לרוכו נקרא מיעוט סימנים, אם שהה בין שחיטת תלי הסימנים או תלי הסימן ואחר כך הגלים השחיטה עד שיגיע לרוכו, הרי יש לך דין שהייתה בתוכו מגא שיעור כמו דין שהייה בגמורה (הפרדס שם). **כדי ביקרו של חכם.** לבדוק הסכין, שהטבח צריך להראות הסכין לחכם העיר מפני כבוד החכם אע"ג שהטבח בקי בהלכות בדיקה (לעיל ט.). **נתת דבריך לשיעורין.** פעמים שהחכם רחוק מהטבח פעמים שהוא קרוב (שם). **טבח חכם.** שהשחטו תלמיד חכם ואין מופלא בעיר ממנו, לומר לא תלוי השיעור אגא בשהיית בדיקת סכין לחודיה (שם). או שהחליד את הסכין. כחולדה זו התמוהה כחוכין (שם). **תחת השני.** שהחט כבר את הראשון (לעיל ל:).

שיטה מקובצת

(א) אבל רישא דנתכוון אף לאחרת: (ב) ורישא לר' נתן טעמא משום דכתיב: (ג) דקס"ד דאפי' הפסיק: (ד) מתיבת ובמיעוט קמא אי דגרגרת עד תיבת ימתין עד שימות נרשם עליו. וצ"ב שבס"י לא נמצא: (ה) שֶׁבֶב וכן הוא בדברי הימים גבי משמרות כהונה הס"ד:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ד מהל' פרה אדומה הל"ח ועיין בכ"מ:
סז ב מיי' שם הל"ח:
סח ג מיי' שם הל"ח:
סט ד ה ו מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' ב ג ועיין בכ"מ עפ"ז סג טוש"ע יו"ד סי' כג ס"ב:
ע ז מיי' שם פ"א הל"ז ממג שם טוש"ע יו"ד סימן יח סעי' ז:
עא ח מיי' שם פ"ג הל"ד וכ"מ שם טוש"ע יו"ד סי' כג סעי' ג:
עב ט מיי' שם טוש"ע שם סעי' ד וסעיף ו בסג"ה:
עג י מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ח וס"א מהל' אבות הטומאות הל"ב טוש"ד סימן מ:

רבינו גרשום

בעינן לשחיטת [חולין] כוונה (לשחיטת חולין) בהמה פסולה ופרה כשירה דלא חשיבא מלאכה (דידה): נחתך דלעת עמה דברי הכל כשרה אפי' לר' נתן דפוסל פרה בשחיטת בהמה דחולין כשנשחטה בלא כוונת דהיא בת מינה וכיון דחשובה שחיטה דבהמה [שחיטה] כשרה לדבריו פסולה הפרה אבל נחתכה דלעת בלא כוונה אפי' לר' נתן דפוסל בשחיטת בהמה מכשיר בחתיכת דלעת בלא כוונה דאין חשובה (על) [לדברי] הכל מלאכה: נפלו כלים והגביהן כו' כלומר שנפלה מעפרתו ממנו: או דלמא אף בהמה לעוף כלומר כדי שחיטת בהמה לעוף: בחביבי זהו ר' חייא. עומדת להטיל איכא בינייהו כלומר ר' יוחנן דאמר אפי' בהמה לעוף שנפלה לארץ ואין לעשות לה אלא לשחוט זוהו שיעור קטן. ור' חנינא אמר כדי שיביא בהמה אחרת כו' כלומר לא שיביא ממש אלא שתהא עומדת לשם וישהא שיעור להפילה ולשחטה זוהו שיעור גדול. כדי שירביצנה ויגביהנה וישחוט כלומר ויגביה צוארה לשחוט: שהיות מהו שיצטרפו כלומר ולא שהה בבת אחת כדי שחיטת חברתה אלא שהה לפרקים שיעור כדי (שחיטתה) שחיטת אחרת. ותפשוט ליה מדידיה כלומר דהוא עצמו א' השוחט בסכין רעה דדמי לשחיטות: שהה במיעוט סימנין מהו כלומר עדיין לא שחט אלא מיעוט סימנין ושהה מהו מי אמרינן כיון דעדיין לא שחט הרוב לא חשיבא התחלת שחיטה וכשהה או דילמא כיון דשהה בשחיטה פסולה: כדי ביקור טבח חכם כלומר הסכין: ורמינהו אלו טרפות בבהמה נקובת הושט ופסוקת הגרגרת והא הכא דנפסלה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ויחשוב נמי דחזקיה. ואם תאמר אמאי לא פריך וליחשוב דזעירי דאמר (לעיל דף כ:) נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה וי"ל דאינה נבלה אלא אם כן נפסקה נמי חוט השדרה והא תני לה דנפסקה חוט השדרה לחוד אסור מחזקיה פריך שפיר דמשכחת ליה גיסטרא דנבלה אפילו חוט השדרה קיים כגון נעקרה אלא מכאן ואלא מכאן וחוט השדרה קיימת דקרי ליה רב גיסטרא באלו טרפות (לקמן נב.) אי נמי שעשאה גיסטרא למטה מגין הפרשות אלא מיטרפא בפסיקת חוט השדרה וא"ת אמאי קשיא ליה דיחשוב דחזקיה ודרבי אלעזר והא לקמן באלו טרפות (דף מג:) מפרש דלא חשיב בסג"ל ושב שמעתתא משום דאמתיא בזה הכלל כל שאין כמוה היה טרפה דטרפה היינו אסורה כמו אלו טרפות דאמר אלו אסורות קתני ויש לומר דלא משמע ליה לרבויי נבלה מזה הכלל דקתני כל שאין כמוה היה מיה אלא שאין יכולה לחיות עוד משום טרפות וא"ת אמאי פריך וליחשוב דרבי אלעזר והא בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה אתי בזה הכלל דהיינו בסג"ל ואם כן שפיר שמעינן מיניה ביטול היכך ומלל שלה דאסורה ולא צריך למחשביה וי"ל דדלמא דמן הארכובה ולמעלה דאסורה היינו סמוך לגומת הגידים אבל למעלה ברחוק שרי וכן נשבר הצלע דאמר בפרק בהמה המקשה (לקמן דף עו:) דהוא טרפה כשאין עור ובשר חופין את רובו שמא היינו בעצם שני אבל בעצם שלישי המחובר לגוף לא מיטרפא שוס שבירת העצם גרידא ומיהו בפ"ק (לעיל דף כח.) פ"ה ביטול היכך והבשר והעור חופין עד תלי היכך או שלשו הוא טרפה: **והדר** ביה רבי **זירא.** פ"ה ממה שהקשה מה לי בריאה מה לי בבני מעיים אלא טעמא [6] משום דממנא בדיקולא דמיא ופירש הא דבעי נקבו בני מעיים בין סימן לסימן דהיינו בין קנה לושט דלי נשחט הושט תחלה הוו בני מעיים כמאן דמנחא בדיקולא דמיא וגרסה דדעת הקונטר' שאין [7] ל"ל דרבי זירא פליג אר"ל וקשה דנקבו בני מעיים בין סימן לסימן משמע אפילו בין ושט לקנה ועוד דמשני רבי זירא לדבריו דרבא קאמר ליה הוה ליה למימר קמיבעיא ליה ועוד דקאמר דהדר ביה רבי זירא מדבעי רבי זירא [8] נקבו לא הוה ליה למימר טפי אלא והדר ביה רבי זירא דבעי רבי זירא כו' אבל מדנקט מדבעי רבי זירא משמע שמן הבעיא חזר בו וכבי פריך מדמקשה לרבא מה לי בריאה מה לי בבני מעיים שבכל מקום יש להסיר ש"מ דסבר דאין טרפות לחלי חיות ולא שייך למיבעי נקבו בני מעיים בין סימן לסימן ומתחלה מיבעי ליה נקבו אפילו נשחט הושט תחילה דהוי פשיטא ליה דיש טרפות לחלי חיות ומשני [9] לעולם לא חזר מן הבעיא ואלינא דרבא שהסיר בריאה פריך כיון דשרי בניקבה הריאה אחר שחיטת קנה זה אי אפשר [10] אלא מטעם שאין טרפות לחלי חיות ואם כן גם בבני מעיים תהיה:

ואמרינן לאו היינו דבעי אילפא. לכך הולרך כאן להביא ראייה מאילפא משום דרבי זירא שתם דבריו ולא אמר אלא מי מצטרף סימן לראשון לסימן שני או לא ולטהרה מידי נבלה גמרא הוא דקאמר לה לכך מדקדק מדקאמר לאו היינו דבעי אילפא ש"מ דלטהרה מידי נבלה קמיבעיא ליה: מולחו

נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת אמר רבא לא קשיא כאן ששחט ולבסוף פסק כאן שפסק ולבסוף שחט שחט ולבסוף פסק נפסלת בשחיטה היא פסק ולבסוף שחט כי דבר אחר גרם לה ליפסל דמיא איתיביה רב אחא בר הונא לרבא שחט את הוושט ופסק את הגרגרת פסק את הגרגרת ואחר כך שחט את הוושט נבלה אימא וכבר שחט את הוושט מעיקרא אמר ליה שתי תשובות בדבר חדא דהיינו קמייתא [5] ועוד [6] הא [7] תנן ואח"כ אלא אמר רבא אלו אסורות קתני ויש מהן נבלות ויש מהן טרפות וליחשוב נמי דחזקיה [8] דאמר חזקיה עשאה גיסטרא נבלה וליחשוב נמי דרבי אלעזר [9] דאמר רבי אלעזר נטלה ירך [10] וחלל שלה נבלה כי קתני נבלה דלא מטמאה מחיים אבל נבלה דמטמאה מחיים לא קתני רבי שמעון בן לקיש אמר כאן ששחט במקום חתך כאן ששחט שלא במקום חתך שחט במקום חתך נפסלה בשחיטה היא שלא במקום חתך כי דבר אחר גרם לה ליפסל דמיא ומי אמר רבי שמעון בן לקיש הכי והאמר רבי שמעון בן לקיש שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כשרה אלמא כמאן דמנחא בדיקולא דמיא הכא נמי כמאן דמנחא בדיקולא דמיא אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן לא קשיא כאן קודם חזרה כאן לאחר חזרה [7] ומשנה לא זזה ממקומה גופא אמר רבי שמעון בן לקיש שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כשרה אמר רבא לא אמר רבי שמעון בן לקיש אלא בריאה הואיל וחיי ריאה תלויה בקנה אבל בבני מעיים לא מתקיף לה רבי זירא מאחר שנולדו בה סימני טרפה התרת מה לי בריאה מה לי בבני מעיים והדר ביה רבי זירא [8] [9] דבעי רבי זירא ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן מהו מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא ואמרינן לאו היינו [10] דבעי אילפא הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו מי

גמ' נקובת הוושט (ג). אלמא טרפה היא ולאו נבלה וכיון דחזר בו רבי עקיבא ההיא דאלו טרפות ממי: **ששחט.** את הוושט ולבסוף פסק את הגרגרת: **דבר אחר גרם לה דמיא.** דהא קודם שהתחיל בשחיטה נפסל אע"ג דבתחלה שעתא היא: **פסק את הגרגרת כו'.** אלמא אפילו פסק ולבסוף שחט קרי ליה רבי יסב נבלה והודה לו רבי עקיבא: **אלא.** היא דאלו טרפות לאו טרפות דוקא קאמר אלא אלו אסורות קאמר: **ויש מהן נבלות.** כגון נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת דאיתרע מקום שחיטה דילהו ואינך הוו טריפות: **וליחשוב נמי דחזקיה.** דכיון דאמרת נבלות מיתנו סתם ליחשוב נמי הך: **נבלה.** ואפילו מפרכסת: **רשב"ל אמר.** לא תתני אלו אסורות אלא אלו טרפות ולא תיקשי: **לאו ששחט במקום חתך.** [3]כלומר מתניתין דהכא ששחט במקום חתך במקום שנפסק רוב הגרגרת כגר: **ואח"כ ניקבה הריאה.** כין שחיטת קנה לשחיטת הוושט: **אלמא.** כיון דריאה תלויה בקנה ונשחט הקנה הוי כמו שניטלה כולה מן הבהמה ומונחת בסל ותו לא מיטרפא בה בהמה וגבי פסק ולבסוף שחט א] נמי כיון דרובא נפסקה דהא פסוקת הגרגרת ברובא הוא הויא לה כמנחא בדיקולא ושוב אין לבהמה זו בשעת שחיטה אלא אין סימן אחד ובה אינה יולאה מידי נבילה: **אלא אמר רבי יוחנן.** משנה זו דאלו טריפות רבי עקיבא אמרה קודם שחזר בו ומשנתינו דקתני והודה לו רבי עקיבא לאחר חזרה: **ומשנה.** דאלו טרפות אחר שנשמת בבית המדרש לא זזה ממקומה לא שכחוה התנאים ולא עקרוה ממשנתם אע"פ שחזר בו רבי עקיבא ומחזרו ושנו וקבעו [3]במשנתם אף לאחר החזרה. ואע"פ שזו קודמת לזו אין סדר למשנה ואע"ג דבתחלת מסכת אמרינן בלפני אדיהן (ע"ז ז.) יש סדר למשנה ה"מ [2]דסתם ואח"כ מחלוקת או מחלוקת ואח"כ סתם שהקפידו החכמים בסדורו משום דמחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם[1] אבל במילי אחרנייתא לא קפדינן אסדרא: **אבל בבני מעיים לא.** אם נקבו בני מעיים בין קנה לוושט אחר שחיטת הקנה טרפה דמיותא דבני מעיים לא בקנה תלי אלא בוושט. לעולם דרך קנה לשחט תחלה לפי שהוא סמוך לעור והוושט סמוך למפרקת: **הפרש.** דסבירא [4]לן כיון דמקלתה אשחיטה מו לא מיטרפא שאין טרפה לחלי חיות דהא לא סבירא[5] לרבי זירא דטעמא משום דאמרינן כמאן דמנחא בדיקולא דמיא: **והדר ביה רבי זירא.** מהאי טעמא ואולי דטעמא משום דכמנחא בדיקולא דמיא בריאה אבל בבני מעיים מיטרפא שהוושט עדיין קיים. ומנגן דהדר ביה מדבעי רבי זירא ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן לאחר שחיטת הקנה דהוה לעולם ראשון: **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא.** מי אמרינן סימן ראשון נשחט לב' דבריה [לאיתר] אכילה ולטהרה מידי נבלה וסימן שני לא בא להתירה באכילה שהרי טרפה אלא לטהרה וכיון דאינן אוין אין שחיטתן מלטרפות ואע"ג דסימן ראשון לטהר מידי נבלה נשחט נמי נשחט או דלמא כיון דראשון אף לטהרה מידי נבלה נשחט מצטרף לשני: **סימן ראשון לסימן שני** גרסינן ולא גרסינן **סימן שני לסימן ראשון.** דראשון הוא דמלי לאיצטרופי לשני לטהר אבל שני לא מלי אצטרופי בהדי ראשון להיתר: **הכי גרסינן ואמרינן לאו היינו דבעי אילפא הוליא העובר את ידו בין סימן לסימן מי מצטרף סימן ראשון כו'.** והאי דאילפא בבהמה המקשה (לקמן סח:). עובר ניתר בשחיטת אמו אבל הוליא ידו קודם שחיטה אמרינן התם דאותו אבר דין טרפה שחוטה יש לו שאינו מטמא דמהניא ליה שחיטה לטהרו[2] דתנן התם [עב.] שחט את אמו ואח"כ מתכה מגע נבלה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה וקבעי אילפא (שם סט.) הוליא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו סימן ראשון נשחט להתיר ולטהרה וסימן שני לא בא לאותו אבר אלא לטהר מי

רבינו גרשום

בשחיטה וקא קרי לה טרפה. איתיביה רב אחא בר הונא לרבא כלומר כיצד אמרת (שחטה בתחך זו פסק ולבסוף) [שאם פסק ולבסוף שחט] טרפה: והא הכא דקא חזינן אפי' פסק ואח"כ שחט נבלה אימא וכבר שחט נפסלה בשחיטה ומשום הכי נבילה (וזו ר' ענה תלמוד) חדא דהיינו קמייתא. כלומר שחט את הושט וכבר שחט חדא לישנא היא ולא יכול לתרץ [כן] ועדיין אומר אני דקשיא מתניתין: אלא אמר רבא אלו אסורות קתני. לעולם בין שחט את הושט ופסק את הגרגרת בין פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הושט הוי נבלה ואי פרכת אלו טרפות בבהמה נקובת הושט ופסוקת הגרגרת לא קתני אלו טרפות אלא אסורות קא תני יש מהן נבלות ויש מהן טרפות ואלו שניהם נקובת הושט ופסוקת הגרגרת נבלות והשאר כאן משמונה עשר כולן טרפות. וליחשוב נמי דחזקיה כלומר לדבריך השתא ששונין אנו במשנה נבלות נחשוב נמי במשנה דחזקיה: ריש לקיש אמר כאן ששחט במקום חתך כו' כלומר המשנה דשנינן ושחט את הושט ופסק את הגרגרת כו' נבלה ששחט במקום חתך: ומי אמר ריש לקיש הכי והאמר ריש לקיש שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כו' כלומר כיון דנשחטה הקנה אע"פ שעדיין לא נשחט הושט כל פסול שאירע בריאה אין אנו חוששין דאמרי' כיון דנשחט הקנה כמאן דמנחא הריאה בדיקולא דמיא כלומר כמי שמונח בסל ולשם יהא נקב הכא נמי כיון ששחט במקום חתך ליחשוב קנה כמו דמנח בדיקולא ה) ולשם נחתך ויהא כשר. אלא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא קשיא כאן קודם חזרה כו' כלומר מה ששנינו אלו טרפות נקובת הושט ושנית קודם שחזר והודה ר' עקיבא לר' ישבב ומה ששנינו שחט את הושט ופסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הושט נבלה ושנית לאחר חזרת ר' עקיבא לר' ישבב ומשנה לא זזה ממקומה כלומר אע"פ שחזר ר' עקיבא לר' רבא לא אמר ר' שמעון בן לקיש אלא בריאה כו' כלומר לא א"ר שמעון בן לקיש דכשירה אם ניקב לאחר שחיטת הקנה אלא בריאה הואיל וחיי ריאה תלויין בקנה והקנה כבר נשחט. (אי) אבל בני מעים לא. כלומר אבל אם ניקבו בני מעים בין סימן לסימן [טרפה] הכי גרסינן מי מצטרף סימן שני לסימן ראשון לטהרה מידי נבילה: א"ל רב אחא בר רב לרבינא דילמא

ה) דבני רבינו אלו תמוהים לסיון דבכר שחוט שלא כדרך שחיטה ומי כמאן דמנחא בדיקולא אין לך נבלה גדולה מזו וע"כ כמו שפירש רש"י דמקשה משחט שלא במקום חתך דע"כ תהוי נבלה ומטו שפירש"י וע"ש.

גמ' נקובת הוושט (ג). אלמא טרפה היא ולאו נבלה וכיון דחזר בו רבי עקיבא ההיא דאלו טרפות ממי: **ששחט.** את הוושט ולבסוף פסק את הגרגרת: **דבר אחר גרם לה דמיא.** דהא קודם שהתחיל בשחיטה נפסל אע"ג דבתחלת שעתא היא: **פסק את הגרגרת כו'.** אלמא אפילו פסק ולבסוף שחט קרי ליה רבי יסב נבלה והודה לו רבי עקיבא: **אלא.** היא דאלו טרפות לאו טרפות דוקא קאמר אלא אלו אסורות קאמר: **ויש מהן נבלות.** כגון נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת דאיתרע מקום שחיטה דילהו ואינך הוו טריפות: **וליחשוב נמי דחזקיה.** דכיון דאמרת נבלות מיתנו סתם ליחשוב נמי הך: **נבלה.** ואפילו מפרכסת: **רשב"ל אמר.** לא תתני אלו אסורות אלא אלו טרפות ולא תיקשי: **לאו ששחט במקום חתך.** [3]כלומר מתניתין דהכא ששחט במקום חתך במקום שנפסק רוב הגרגרת כגר: **ואח"כ ניקבה הריאה.** כין שחיטת קנה לשחיטת הוושט: **אלמא.** כיון דריאה תלויה בקנה ונשחט הקנה הוי כמו שניטלה כולה מן הבהמה ומונחת בסל ותו לא מיטרפא בה בהמה וגבי פסק ולבסוף שחט א] נמי כיון דרובא נפסקה דהא פסוקת הגרגרת ברובא הוא הויא לה כמנחא בדיקולא ושוב אין לבהמה זו בשעת שחיטה אלא אין סימן אחד ובה אינה יולאה מידי נבילה: **אלא אמר רבי יוחנן.** משנה זו דאלו טריפות רבי עקיבא אמרה קודם שחזר בו ומשנתינו דקתני והודה לו רבי עקיבא לאחר חזרה: **ומשנה.** דאלו טרפות אחר שנשמת בבית המדרש לא זזה ממקומה לא שכחוה התנאים ולא עקרוה ממשנתם אע"פ שחזר בו רבי עקיבא ומחזרו ושנו וקבעו [3]במשנתם אף לאחר החזרה. ואע"פ שזו קודמת לזו אין סדר למשנה ואע"ג דבתחלת מסכת אמרינן בלפני אדיהן (ע"ז ז.) יש סדר למשנה ה"מ [2]דסתם ואח"כ מחלוקת או מחלוקת ואח"כ סתם שהקפידו החכמים בסדורו משום דמחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם[1] אבל במילי אחרנייתא לא קפדינן אסדרא: **אבל בבני מעיים לא.** אם נקבו בני מעיים בין קנה לוושט אחר שחיטת הקנה טרפה דמיותא דבני מעיים לא בקנה תלי אלא בוושט. לעולם דרך קנה לשחט תחלה לפי שהוא סמוך לעור והוושט סמוך למפרקת: **הפרש.** דסבירא [4]לן כיון דמקלתה אשחיטה מו לא מיטרפא שאין טרפה לחלי חיות דהא לא סבירא[5] לרבי זירא דטעמא משום דאמרינן כמאן דמנחא בדיקולא דמיא: **והדר ביה רבי זירא.** מהאי טעמא ואולי דטעמא משום דכמנחא בדיקולא דמיא בריאה אבל בבני מעיים מיטרפא שהוושט עדיין קיים. ומנגן דהדר ביה מדבעי רבי זירא ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן לאחר שחיטת הקנה דהוה לעולם ראשון: **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא.** מי אמרינן סימן ראשון נשחט לב' דבריה [לאיתר] אכילה ולטהרה מידי נבלה וסימן שני לא בא להתירה באכילה שהרי טרפה אלא לטהרה וכיון דאינן אוין אין שחיטתן מלטרפות ואע"ג דסימן ראשון לטהר מידי נבלה נשחט נמי נשחט או דלמא כיון דראשון אף לטהרה מידי נבלה נשחט מצטרף לשני: **סימן ראשון לסימן שני** גרסינן ולא גרסינן **סימן שני לסימן ראשון.** דראשון הוא דמלי לאיצטרופי לשני לטהר אבל שני לא מלי אצטרופי בהדי ראשון להיתר: **הכי גרסינן ואמרינן לאו היינו דבעי אילפא הוליא העובר את ידו בין סימן לסימן מי מצטרף סימן ראשון כו'.** והאי דאילפא בבהמה המקשה (לקמן סח:). עובר ניתר בשחיטת אמו אבל הוליא ידו קודם שחיטה אמרינן התם דאותו אבר דין טרפה שחוטה יש לו שאינו מטמא דמהניא ליה שחיטה לטהרו[2] דתנן התם [עב.] שחט את אמו ואח"כ מתכה מגע נבלה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה וקבעי אילפא (שם סט.) הוליא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו סימן ראשון נשחט להתיר ולטהרה וסימן שני לא בא לאותו אבר אלא לטהר מי

מי

מסורת הש"ס

ג) לעיל כח. ע"ש, ד) נעיל כח. מעתה יח:] נדה כד., ה) גי' כ"ל ומלל שלה מיכר נעילה, ד) [ינמות ב. וסס נמתן], ה) לקמן סט., ו) [ינמות מב.],

גליון הש"ם

גמ' ועוד הא תנן. בכתב"ל הגרכפ הם תניה: שם הא תנן ואח"כ. ועיין יומא מא ע"א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועוד הא תניא ואמר כך: (ב) שם מדבעי ר' זירא: (ג) רש"י ד"ה נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת אלמא:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה אלמא וכו'. ולבסוף שחט שלא במקום חתך נמי וכו' כל"ל:

מוסף רש"י

ופסוקת הגרגרת. לרחבה ברובה (לקמן מב.). עשאה גיסטרא. שחתכה לרחבה או בגולתה כולו או בשדרה עד החלב, כל דבר המלוק לשנים קרי גיסטרא (לעיל בא.). נטלה ירך. ממקום מיטיבו בבוקע דאמתא, וחלל שלה. כלומר לא שיטל העצם עם קלח הבשר הסמיכי ונשאר בשר העליון והעור עד תלי היכך או שלשיתו וחופה את המכה, דהתם טרפה הוא כדתנן (לקמן עו.) בהמה שנחתכו רגליה דהיינו אחרונים מן הארכובה ולמעלה טרפה, אבל בשנטל כל הבשר עד שנראית גופה של מקום החתך כעין תלי קינדור"ל בלע"ז (לעיל בא.). נבלה. אע"פ שהיא עדיין חיה מטמאה מגגלה, דכמתה היא ולא כחיה (תמורה יא:).

שיטה מקובצת

א) והדר ביה ר' זירא מדבעי ר' זירא דבעי ר' זירא: ב) כאן ששחט במקום חתך וכו' מתני': ג) וחזרו ושנו וקבעו במשנתם החזרה: ד) ה"מ לענין סתם: ה) התרת דסבירא לך כיון: ו) דהא לא סבירא ליה לר' זירא: ז) דמהניא ליה שחיטה לטהרו מידי נבלה דתנן התם: ח) אלא טעמא הויא משום: ט) ונראה דדעת הקונטרס שאין נראה לו לומר דר' זירא פליג: י) מדבעי ר' זירא דבעי ר' זירא נקבו: יא) ומשני דלעולם לא חזר בו מן הבעיא: יב) זה אי אפשר להיות אלא מטעם:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מי מצטרף ראשון נשני. הואיל וגם הוא לטהר נשחט או לא ופשיט התם[ה] אם מצטרף סימן ראשון לסימן שני להתיר שאר העובר באכילה לא יצטרף עמו לטהר אותו אבר מידי נבלה. ולענין ניקבו בני מעייס נמי דפשוט דמצטרף דלא מהני חילוק לפסול בשחיטה הואיל ובסימנין לא איתיליד ריעותא: **עד כאן לא איבעיא ליה.** [ו]והשתא אהדרינן לשמעתין דאמרינן הדר ביה ר' זירא [לג.]: מהתיא דלעיל מדבעי מהו לטהרה מידי נבלה מכלל דפשיטא ליה דאיטרפא בנקיבה דביני ביני: **לא הדר ביה.** ופשיטא ליה לרבי זירא דלקח באכילה שריא דאין טרפה לאחי חיות. והא דבעי רבי זירא לענין טומאה: **נדכרו דרבא.** דאמר לעיל [לב.]: לא אמר ריש לקיש אלא בריאה אבל בבני מעייס טרפה מיבעיא ליה לר' זירא אם טהורה מיהא מידי נבלה או לא: **מדריש לקיש.** דאמר [שם] כיון שנתחך קנה הוי ריאה כמנחת בדיקולא שמע מינה אין מזמנין עובד כוכבים על בני מעיים משום ריאה [ז]דהוי כמי שהוציאה מן הבהמה בעודה מפרכסת ועובד כוכבים לאו בשחיטה תלי היתר אכילה דידיה אלא הוזכרה שחיטה אצלו ואבר מן החי נאסר להן ואין יוצאה להן מידי אבר מן החי עד שתמות אבל לישראל יצתה מידי אבר מן החי ע"י שחיטתה: **הוס יחיבנא קמיה דרב אחא.** כי אמר להא מילתא: **ולא אמרי ליה.** ומאמתי בעצמי ולא הקשיתי לו: **הרוצה לאכול בו'.** משום דמעלי כדאמר לקמן בסמוך הרוצה שיבריא: **מביא השחיטה.** שאינו מחוסר הפשט ויכול לאותבו מיד קודם יציאת הנפש וממתין לה עד שתצא נפשה דאפשר דאמרינן בארבע מיתות (סנהדרין דף סב.) מנין שאסור לאכול מן הבהמה קודם שתצא נפשה ת"ל לא תאכלו על הדם[ט]: **אחד עובד כוכבים בו.** ולא [ח]אמרינן במיתה תליא מילתא ויהיא כרב אחא: **ומדיחו יפה יפה.** מפני שעדיין נבהל הדם לצאת ולא יצא: **מתני' נידיס מסוחטנות.** כלומר בלא נטילה דגזרו עליהם להיות שניות. ובגמרא פריך אפילו הוכשרו נמי אין שני עושה שלישי בחולין: **הוכשרו בשחיטה.** מגו דשריא שחיטה להך בשר מידי אבר מן החי משוא ליה נמי אוכלא לגבי טומאה: **גמ' כי לא יצא מהן דם כשרה.** בתמיה. זריקת דם הוא דשריא להו דכתיב (דברים יב) ודם זבחיך יישפך והדר והבשר תאכל: **שאינו מכשיר.** אם נפל על הזרעים: **דם הנשפך כמים.** הוי כמים [י]: **דקיימא לן חיבת הקדש מכשרתן.** למיסר אוכלא ולקבולי טומאה דתניא בפסחים (לה.) והבשר [ויקרא ז] לרבות עליו ולבונה דאע"ג דלאו אוכלא ניהו חיבת הקדש משוא להו אוכלא: **בכסף מעשר.** בירושלים דכתיב (דברים יד) ונתת הכסף וגו' ואשמועינן דשני עביד בהו שלישי דלא כר"מ: כל דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו בכלי כגון דם חיה ועוף הוקשה למים בין לענין הכשר בין לענין פטור כסוי אלא לענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף בעי כסוי אבל מכל מקום הוקשה למים לענין הכשר כיון דנשפך על הארץ: **ונאכלין בידים מסואבות.** לגלי מיירי דלא בעי הלחה אי נמי לקבילה והולחו נמי פירות: **דם שאינו נשפך כמים אינו מכשיר.** הקשה הר"ר יעקב מאורלינ"ש דבפרק כל שעה (פסחים דף כג.) פריך והרי דם דכתב רחמנא וכל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרים לגגין לזבל ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין בהנאה אף דם מותר בהנאה והשתא היכי דייקי היתר הנאה מהאי קרא לדם קדשים הא לא איתקש למים ויש לומר דמכל מקום כיון דדם חולין שרי בהנאה אם כן אכילה דכתיב גבי דם הויא אכילה ממש. [וע"ע תוספות פסחים דף כב. ד"ה מה]: ולמה

מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה. הא דלא אדכר הדמה קמייתא כגון דמלליה בי טבחי כדאמר בפרק כל הבשר (לקמן דף קיג.) אי נמי משום דאיירי בבשר בית השחיטה ולא הוצרך להזכיר ולקדירה איירי אי נמי מיירי לגלי אף ע"ג דלגלי לא בעי מליחה שאני הכא שנתתך קודם שתצא נפשה מבית השחיטה ועדיף מבשרא דאסמיך בפ' כילד צולין (פסחים דף עד:): **אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו.** משמע דטעמא משום דליכא מידי דישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ותימה דבפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) פריך והא איכא יפת תואר ומשני שאני עובדי כוכבים דלאו בני כיבוש נינהו וה"ל [כ]שאני עובדי כוכבים דלאו בני שחיטה נינהו כדאמר לעיל ואין להקשות מהא דאמר פרק ד' מיתות (שם דף נח:) עובד כוכבים שנתת חייב וכן העוסק בתורה דנהנה שהוא מצוה לישראל לעשות לא שייך למימר מי איכא מידי דלישראל שרי וכו' ואע"ג דאמר אפילו שנתת בשני בשנת חייב מכל מקום לא דמי הואיל ויש מצות שביתה לישראל כמו בשנת ואע"ג דכן נח נהרג על העובדים כדאמר התם וישראל אינו נהרג נהי דפטור מ"מ לא שרי ול"ת דנפרק גיד הנשה (לקמן דף קב.) דפליגי אם נוהג אבר מן החי בטומאת ואמרינן מחלוקת בישראל אבל בבני נח דברי הכל מוזהרין על [ל]הטמאת הטהורין בשלמא לרבנן אע"ג דאין ישראל מוזהר על אבר מן החי דטמא מ"מ אסיר ליה מטוס עומא ולא אשכחת לישראל שרי ולעובד כוכבים אסור אלא לר' מאיר דאמר דאין נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד והא איכא אבר מן החי דחיות ועופות הטהורין לישראל שרי ולעובד כוכבים אסור וכי תימא דלא חייסינן כיון [מ] דאסמא אבר מן החי אסור לישראל מ"כ מאי פריך התם בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) מגזל דפחות משוה פרוטה וי"ל דמכל מקום [מ] אבר מן החי דילהו אסור אלא דבר מטוס דבעיא שחיטה אע"ג דעובד כוכבים אסור במשהו בשר וגידים ועצם וישראל לא מיתסר אלא בכזית בשר הא אמר ר' יוחנן [נ]דאי שיעור אסור מן התורה ולריש לקיש דאמר אי שיעור מותר מן התורה דלמא לית ליה ההוא כללא אלא סבר לה כמ"ד הכא אין מזמנין עובדי כוכבים על בני מעיים: **השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא בו'.** משמע דדם חיה ועוף מכשירין וקשה להר"ר יעקב מאורלינ"ש דבגמרא דריש דדם קדשים אינו מכשיר מדכתיב על הארץ תשפכנו כמים דם הנשפך כמים מכשיר כו' ובפרק כסוי הדם (לקמן דף פד.) אמרינן דלא אמרינן בהמה בכלל חיה לכסוי משום דכתיב על הארץ תשפכנו כמים מה מים לא בעי כסוי אף האי נמי לא בעי כסוי אלמא בדם חיה ועוף דכתיב כסוי לא הוי בכלל תשפכנו כמים ויש לומר כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף בעי כסוי אבל מכל מקום הוקשה למים לענין הכשר כיון דנשפך על הארץ: **ונאכלין בידים מסואבות.** לגלי מיירי דלא בעי הלחה אי נמי לקבילה והולחו נמי פירות: **דם שאינו נשפך כמים אינו מכשיר.** הקשה הר"ר יעקב מאורלינ"ש דבפרק כל שעה (פסחים דף כג.) פריך והרי דם דכתב רחמנא וכל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרים לגגין לזבל ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין בהנאה אף דם מותר בהנאה והשתא היכי דייקי היתר הנאה מהאי קרא לדם קדשים הא לא איתקש למים ויש לומר דמכל מקום כיון דדם חולין שרי בהנאה אם כן אכילה דכתיב גבי דם הויא אכילה ממש. [וע"ע תוספות פסחים דף כב. ד"ה מה]: ולמה

מסורת הש"ס

ה) [עיין תוס' לקמן קב. ד"ה אלא לאו], ו) לקמן קכא:, ז) לקמן עד:], ח) [לעיל כט.], ט) פסחים כב: [מז. כ. לקמן לו:], י) [לקמן לו:], כ) [לקמן סט.], ל) [לקמן מט.], מ) [יומא עד.], נ) [ויקרא יט], ס) [יומא עד.],

תורה אור השלם

1. רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם: דברים יב טז

גליון הש"ם

גמ' היה בקדשים מי איבא. עיין יומא סד ע"א תד"ה למיימר:

מוסף רש"י

מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני. גרסינן, והכי מיבעי ליה סימן ראשון כשנתטרף בעוד אבר זה בתוכה היה בא להתיר אף באכילה ומשיא אין מחיצת סימן שני בא על אבר זה אלא לטהרו מידי נבלה כדאמרן ומכ"ש מגע טרפה שטוטה, מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר, עם זה שאינו בא אלא לטהר, לטועלי מיבא לטהר הואיל ושיסס שוין בכך (לקמן שם).. ומולחו יפה יפה. יותר מנאבר אחר, מפני אלא הספיק למו לצאת וכשמותבו נגלע בתוכה, לפי שכשהבהמה מוציאה נשמה היא מתמצמת ומוציא דמה יפה (לקמן קבא:). וממתין לה עד שתצא נפשה. דתניא בארבע מיתות (סנהדרין סב.) מנין לאוכל מבהמה קודם שתצא נפשה שהוא בלא תעשה, שנאמר לא תאכלו על הדם, ואתמר דרבנן בעלמא הוא (לקמן שם). אחד עכו"ם בו'. דהואיל ומותר לישראל אותר אף לעכו"ם דליכא מידי לישראל שרי ולעכו"ם אסור (שם). מסייע ליה לרב אידי. הא דקתני שאף העכו"ם מותר בו (שם). הרוצה שיבריא. בשר זה טוב לרפואה (שם). הוא עצמו לדם הוא צריך. כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא לריכה (לעיל כט.). דם שנשפך כמים. דם חולין שאין חשין לקבלו בכלי, מכשיר. דאיתקש למים, אבל דם קדשים מתקבל בכלי ולריך ממנו למזבח ואינו נשפך לגיהוד כמים אינו מכשיר, דלא איתקש למים (פסחים שם).

שיטה מקובצת

א) ע"כ לא איבעיא וכו' השתא אהדריה: ב) דהניא כמי שהוציאוה מן הבהמה: ג) ולא אמרן במיתה תליא להו מלתא: ד) דם הנשפך כמים הוי כמים ומכשיר הס"ד: ה) והכא נמי נימא שאני עובדי כוכבים דלאו: ו) על הטמאים בטהורים בשלמא התם לרבנן אע"ג: ז) כיון דשם אבר מן החי אסור לישראל: ח) רי"ל דמ"מ איסור אבר מן החי דידהו משום דבעיא שחיטה ואע"ג:

ע) מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הט"ז:

עד ב מיי' פ"ז מהל' שחיטה הל"ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כו סעיף ב (סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כו ועיין בטור):

עה ג עיי' במיי' פ"ט מהל' מלכים ומה שכתב בזה הכ"מ בהל"ג ועי' בטור יו"ד סי' כו:

עו ד מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ב טוש"ע יו"ד סי' כו ועיין בטור:

עז ה מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל"ג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כח סעיף כב:

עח ו מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הל"ב:

עט ז מיי' שם פרק יא הלכה ב:

פ ח מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הלכ"ז [וס"ל מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו] וע"ש):

פא ט מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הל"י ופי"ב מהל' מאכלות אסורות הטומאה הל"ב:

רבינו גרשום

לעולם לא הדר ביה [ח]כלומר לא אמר דמותר כלומר והא אמר טענה זו דבני למיהדר: אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדר' שמעון בן לקיש מזמנין כו'. כלומר לריש לקיש דסבריא ליה שחט את הנקבה ואח"כ ניקבה הריאה כשרה דאמרינן כמו דמנחא בדיקולא דמיא הכא נמי כיון ששחט הסימנין אמרינן בני מעיין שתולין (בקנה אמרינן) [בושט] כמה דמנחא בדיקולא דמיא: אין מזמנין עובד כוכבים עליהן ג) מחיים דלא גמר בהו מיתה וכאבר מן החי דמי ולהן אסור אבר מן החי אבל לישראל דבשחיטה תליא מילתא לית לן בה: תניא דלא כרב אחא בר יעקב. כלומר החזינן דמזמנין עובד כוכבים אפי' (מחיים) [אבני מעיים]: הרוצה שיבריא. כלומר לשון בריא דאוכל מבית טביחתה קודם שתצא נפשה שובב לאכול לכל אדם: אין נאכלין בידים מסואבות. זה שלא נטל ידיו: דיס שניות הן ואין שני כו'. כלומר מאי קרינן ידים שניות שהגוף טהור וידים חשובות טמאות אי נגע בשרץ כל הגוף טמא אלא איזהו שגופו טהור וידיו טמאות שנגע באוכלין טמאין שהאוכל ראשון וידיו שניות ואין שני עושה שלישי בחולין: הכא בחולין שלקחן בכסף מעשר כו' אי מה חולין אמרינן הא יצא מהם דם דאין נאכלין בידים מסואבות בחולין שלקחן בכסף רדלא כו' מאיר כו' דהא

ג) נשון זה אין לו הנגה כלל ונראה דל"ל כלומר לא אמר דיס מרפות נאלי מיות דודלא ס"ל דמותר והא דשאלו שאלה זו לדבריו דל' זוהא אמר. ד) נראה דל"ל דהוי כמו שנתלבו מחיים דדמין לו נמר נהו מיתה וכו'.